

Leczenie w domu pacjenta - praca w Zespole Leczenia Środowiskowego

Zespół Leczenia Środowiskowego Wieliczka

Paweł Sacha

specjalista psychiatra

Szpital Specjalistyczny im. dr Józefa Babińskiego w Krakowie

Idea psychiatrycznego leczenia środowiskowego, a codzienna praktyka

Działania pracowników ZLŚ skupiają się na różnych aspektach procesu zdrowienia, co w codziennej praktyce przekłada się w szczególności na:

- **Monitorowaniu stanu zdrowia psychicznego.**
- **Promowaniu zdrowego stylu życia.**
- **Monitorowaniu stanu zdrowia somatycznego pacjentów.**
- **Diagnozowane są problemy bytowo-socjalne pacjenta.**
- **Współtworzona jest sieć wsparcia społecznego.**

Historia powstania ZLŚ Wieliczka

Zespół Leczenia Środowiskowego Wieliczka został utworzony w kwietniu 2007r. z inicjatywy pracowników Szpitala Specjalistycznego im. Józefa Babińskiego w Krakowie w porozumieniu i współpracy ze Starostwem Powiatowym Powiatu Wielickiego.

W 2012r. Szpital im. Babińskiego, realizując założenia Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego, rozwijając psychiatrię środowiskową, formalnie wyodrębnił ZLŚ Wieliczka jako niezależną jednostkę z własnym kontraktem z NFZ i siedzibą na terenie miasta Wieliczka.

Personel ZLŚ Wieliczka

W skład Zespołu wchodzi wykwalifikowany personel:

- jeden psycholog kliniczny,
- trzy pielęgniarki psychiatryczne,
- jeden pracownik socjalny/terapeuta środowiskowy,
- dwóch lekarzy specjalistów psychiatrów.

Zatrudnionych jest 7 osób w niepełnym wymiarze godzin,
co sumarycznie daje 4 pełne etaty.

Charakterystyka pracy ZLŚ Wieliczka

Specyfika pracy jest związana z charakterystyką rejonu, w którym działa dany zespół (tereny wiejskie, miejskie, liczba ludności, itp.)

U nas wygląda to następująco:

- Liczba mieszkańców Powiatu Wielickiego to ok.. 100 tyś mieszkańców.
- Liczba pacjentów aktualnie objętych leczeniem w ZLŚ – 91 osób.
- Ilość udzielanych świadczeń/wykonywanych wizyt wzrasta z roku na rok:
 1. 2010r. – 1405 wizyt,
 2. 2011r. – 1681 wizyt,
 3. 2012r. – 2269 wizyt,
 4. 2013r. do września – 2476 wizyt.
- Struktura udzielanych porad: wizyt miejscowych 30%, wizyt zamiejscowych 70%.
- Średnia ilość przejechanych km, by zrealizować świadczenia medyczne, to ok 400 km/miesiąc/pracownika ZLŚ.

Charakterystyka pracy ZLŚ Wieliczka c.d.

- Z prośbą o objęcie opieką środowiskową w naszym zespole może zgłosić się sam pacjent. Zgłoszenie może być również dokonane przez lekarza prowadzącego, a także przez rodzinę pacjenta lub pracownika opieki społecznej.
- Leczenie środowiskowe jest dobrowolne, odbywa się wyłącznie za zgodą pacjenta, po zakwalifikowaniu przez zespół terapeutyczny oraz przy współpracy rodziny lub opiekuna faktycznego, lub służb opieki społecznej.

Charakterystyka pracy ZLŚ Wieliczka c.d.

Kryteria przyjęcia do leczenia w ZLŚ Wieliczka

Leczeniem mogą zostać objęci pacjenci którzy spełniają następujące kryteria:

- są osobami pełnoletnimi i wyrażają zgodę na taką formę leczenia,
- pozostają w leczeniu psychiatrycznym tzn. ukończyły leczenie w psychiatrycznym oddziale stacjonarnym i wymagają dalszych oddziaływań terapeutycznych, a mają znaczne trudności w funkcjonowaniu społecznym i w leczeniu poza środowiskiem domowym,
- nie mają bezwzględnych wskazań do hospitalizacji psychiatrycznej, czyli nie są w stanie psychicznym, który bezpośrednio zagraża ich życiu lub zdrowiu, bądź życiu i innym osób,
- mają zapewnione wsparcie w środowisku domowym ze strony rodziny lub opiekunów lub np. Ośrodka Pomocy Społecznej.

Charakterystyka pracy ZLŚ Wieliczka c.d.

Kryteria przyjęcia do leczenia w ZLŚ Wieliczka

Obejmujemy opieką i leczeniem osoby cierpiące na schorzenia psychiczne takie jak:

- Schizofrenia, zaburzenia urojeniowe (F20-F29),
- zaburzenia depresyjne i afektywne dwubiegunowe (F30-F39),
- zespoły otępienne i zaburzenia organiczne (F00-F09).

W uzasadnionych przypadkach możemy objąć opieką również pacjentów z innymi niż wyżej wymienione schorzenia psychiczne, u których stopień nasilenia objawów oraz zaburzeń funkcjonowania społecznego sprawia, że nie mogą być leczone w niestacjonarnych placówkach opieki psychiatrycznej.

Charakterystyka pracy ZLŚ Wieliczka c.d.

Kryteria odmowy przyjęcia do leczenia w ZLŚ Wieliczka

Do leczenia w ZLŚ **nie przyjmujemy** pacjentów:

- posiadających bezwzględne wskazania do hospitalizacji w stacjonarnym, oddziale psychiatrycznym,
- niezdolnych do samodzielnego funkcjonowania, którzy nie mają opieki zapewniającej zabezpieczenia podstawowych potrzeb życiowych,
- których ogólny stan zdrowia wymaga leczenia w szpitalu w oddziałach somatycznych,
- którzy sami lub ich rodziny nie wyrażają zgody na takie leczenie.

Charakterystyka pracy ZLŚ Wieliczka c.d.

- Zespół Leczenia Środowiskowego nie prowadzi odrębnego ambulatorium, natomiast pacjenci objęci opieką mają możliwość umówienia się i skorzystania z porad terapeutycznych w siedzibie zespołu, by docelowo uzyskać poprawę stanu psychicznego i funkcjonowania na takim poziomie, który umożliwi kontynuację leczenia np. w PZP.
- Dla rodzin pacjentów istnieje możliwość uczestnictwa w grupie wsparcia na terenie siedziby zespołu.
- Staramy się, aby wszystkie oddziaływania terapeutyczne wobec pacjenta i jego otoczenia były spójne, całościowe i jak najbardziej dostosowane do potrzeb. Służą temu między innymi wspólne konsultacje i spotkania całego zespołu.

Charakterystyka pracy ZLŚ Wieliczka c.d.

- Od początku działalności ZLŚ Wieliczka jest ściśle związany ze stacjonarnym Oddziałem Ogólnopsychiatrycznym - 7A Małopolska Południe Szpitala Babińskiego w Krakowie, który przyjmuje pacjentów z tego samego rejonu.
- Dodatkowym, bardzo ważnym czynnikiem łączącym obie struktury, jest fakt, że pracownicy ZLŚ pracują równolegle w Oddziale Stacjonarnym.
- Równocześnie ZLŚ współpracuje z innymi, znajdującymi się na terenie Powiatu instytucjami, zajmującymi się udzielaniem wsparcia, opieki i leczeniem pacjentów psychiatrycznych - Filiami Ośrodków Pomocy Społecznej, Środowiskowymi Domami Samopomocy, Warsztatami Terapii Zajęciowej.

Specyficzne dla opieki środowiskowej trudności w codziennej pracy pracowników ZLŚ

- **„Odwrotna” perspektywa medyczna.**
- **Obciążenie emocjonalne:**
 - a) **Bardzo silna relacja/więź z pacjentem.**
 - b) **Zgłaszanie do opieki środowiskowej pacjentów nie spełniających kryteriów przyjęcia.**
 - c) **Praca pod zewnętrzną i wewnętrzną presją – „z oczekiwaniem na cud”.**

Co może pomóc by Zespół Leczenia Środowiskowego „dobrze działał”

W mojej ocenie:

- Potrzebny jest stały dostęp do superwizji klinicznych (co szczególnie ważne w kontekście wspomnianych wcześniej trudności natury emocjonalnej).
- Potrzebne są dobre wzajemne relacje i współpraca członków zespołu.
- Potrzebne jest stabilne wsparcie „silnej” instytucji medycznej np. Szpitala, NZOZu, która może zapewnić adekwatne wsparcie w razie potrzeby...

Dziękuję za uwagę.